

Kunnskapsdepartementet

Høringsuttalelse fra Buskerud Fylkeskommune - NOU 2009:18 Rett til læring

Utvalget for bedre læring for barn, unge og voksne med særskilte behov ble oppnevnt ved Kongelig resolusjon 29. juni 2007 og gav sin innstilling NOU 2009:18 *Rett til læring* 2. juli 2009.

Utvalget har hatt et omfattende mandat og fremmer en rekke forslag som har betydning for opplæringstilbudet for målgruppen. I Buskerud fylkeskommune har vi bedt om innspill fra skolene ved rektorene, fra PPOT, samt fra flere saksbehandlere i utdanningsavdelingen.

Oppfølging og kompetanse er røde tråder i utvalgets forslag, Buskerud fylkeskommune slutter seg til at dette er viktig for å sikre alle elever rett til læring.

Vi vil konsentrere uttalelsen omkring de av utvalgets forslag som vi mener i størst grad berører videregående opplæring.

Kapittel 13 Tidlig innsats og forebygging

Buskerud fylkeskommune opplever at det finnes et potensial for tettere samarbeid mellom kommunene og fylkeskommunen når det gjelder en helhetlig innsats for at elever skal gjennomføre utdanning og bli aktive i arbeids- og samfunnsliv.

Vi mener at innføring av læringsboka kan være et godt redskap for systematisk oppfølging, ikke minst i overganger mellom skoler og mellom skole og bedrift. Likevel vil vi peke på spørsmål som bør utredes nærmere i denne forbindelse.

Skal alle elever ha en slik bok, eller gjelder forslaget kun for elever med særskilte behov?

Vi mener det må gjøres en grundig utredning omkring faglige, etiske og juridiske problemstillinger. Det må vurderes hvordan opplysninger skal samles inn og hvem som skal være ansvarlig for innsamlede data. Videre må det avklares hvem som skal ha innsyn, og det er viktig at man også får med opplysninger om elevenes sterke sider. Skolene er per i dag tynget av store dokumentasjonskrav. Intensjonen med læringsboka er blant annet å begrense omfanget av dokumentasjon til det som tjener elevenes utvikling, læring og læringsmiljø. Det må utredes om den faktisk vil gjøre det.

Kapittel 14 Rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen

Utvalget foreslår å endre begrepet *spesialundervisning* til et nytt begrep – *ekstra tilrettelegging*. Vi erfarer at det i dag ofte er misforståelser rundt begrepet *spesialundervisning*, likevel tror vi ikke en endring av

POST ADRESSERES TIL AVDELINGEN - IKKE TIL ENKELTPERSONER

Postadresse
BUSKERUD FYLKESKOMMUNE
Fylkeshuset
N-3020 Drammen

Besøksadresse
E-postadresse
Postmottak@bfk.no

Telefon
32 80 85 00
Internett
www.bfk.no

Telefaks
32 80 85 09

Bankkonto
2200.07.13523
Foretaksregisteret
NO 964 951 373

ordlyden i opplæringsloven vil gjøre noe med den reelle tolkningen av begrepet. Etter vår oppfatning bør man sette i gang en prosess for å avklare begreper innenfor fagfeltet, og det bør gjøres tydelig hva som f. eks er *spesialundervisning* og hva man vil betrakte som *tilpasset opplæring*.

Forslaget om at ekstra tilrettelegging kan fattes uten sakkyndig vurdering *kan* gi raskere tilrettelegging for elever som trenger det, men vi er i tvil om hva som vil utgjøre reell forskjell mellom enkeltvedtak *med* og *uten* sakkyndig vurdering. Forvaltningsloven vil uansett kreve forsvarlig saksbehandling, og vi er i tvil om den foreslåtte ordningen vil gjøre systemet mer effektivt, eller om det vil kunne medføre vilkårlighet. Forslaget må ses i sammenheng med at man ønsker at PPT i større grad enn i dag skal veilede skoler ved behov. Dette kan være et bidrag til å kvalitetssikre arbeidet.

Vi foreslår en tredeling av begrepsbruken:

1. Tilpasset opplæring (generelt – gjøres i forhold til alle elever)
2. Ekstra tilrettelegging (Mer omfattende enn pkt. 1 – krever enkeltvedtak f. eks større endringer når det gjelder organisering og materiell)
3. Spesialundervisning (Avvik fra læreplanen – bygger på sakkyndig vurdering).

Vi vil understreke at forslaget over fordrer et sterkt fokus på begrepsavklaringen for å oppnå felles forståelse og for å sikre en innskjerping av hva som skal defineres under pkt. 3. over. Samtidig må flere av tilretteleggingstiltakene av opplæringen komme inn under pkt. 1. enn slik det er i dagens praksis, både i skole og bedrift.

Buskerud fylkeskommune har fokus på kvalitet i opplæringen, og støtter derfor utvalgets forslag om at den som har ansvar for gjennomføringen av ekstra tilrettelegging /spesialundervisning må ha relevant kompetanse. Kompetanse kan i denne sammenheng bety spesialpedagogisk kompetanse, men kan også ha et annet innhold, avhengig av konteksten, f. eks personlig egnethet.

Kapittel 15 Tilpassede og fleksible opplæringsløp

NOU 2009:18 foreslår en gjennomgang av læreplanverket med sikte på å gi fagplanene tydelige innholdsmomenter. Buskerud fylkeskommune støtter dette. Samtidig foreslår vi at samtlige læreplaner får noen grunnleggende enkle mål. Dette vil både gjøre det enklere å tilrettelegge for enkeltelever enn i dag, og det vil gjøre arbeidsgrunnlaget for opplæringen mer konsistent med lovverket.

Utvalget foreslår at det utarbeides differensierte læreplaner i fellesfagene for å imøtekomme elever i yrkesfaglige utdanningsprogrammer på en bedre måte enn i dag. Buskerud fylkeskommune slutter seg til dette, men mener det er viktig at det gjøres slik at man ikke stenger veien videre for de som seinere ønsker studiekompetanse. Vi mener at det kan være fruktbart å satse på mer kompetanse blant lærere i fellesfag i yrkesforberedende utdanningsprogram slik at de blir bedre rustet til å motivere elevene. Fellesfagenes allmenndannende innhold må bevares også sett i et demokratisk perspektiv.

Det 4. forslaget i dette kapitlet dreier seg om å gjøre opplæringstilbud med avvik fra læreplanen tilgjengelig for elever som ved overgang fra grunnskolen til videregående opplæring ikke har forutsetninger for studie- eller yrkeskompetanse. Vi mener forslaget må nyanseres mer. Dreier dette seg om planlagt kompetanse på lavere nivå? Hvordan kan dette løses for elever som helt klart ikke får opplæring innenfor et reelt utdanningsprogram?

I dag er det tilgjengelige alternativ for de som ikke kan planlegge full kompetanse innenfor yrkesfaglige utdanningsprogram. Vi har derimot ikke gode lovlige tilbud for elever som ikke kan nyttegjøre seg noe fra eksisterende generelle eller fagspesifikke læreplaner. Disse skal riktignok få en kode å søke seg inn på, men i følge Fylkesmannen i Buskerud (med henvisning til Udir – 4-2009) må opplæringsmålene være

i henhold til et av utdanningsprogrammene. Dette er også nødvendig for å få utstedt offisielt kompetansebevis.

Buskerud fylkeskommune opplever denne situasjonen som problematisk og ønsker en avklaring. Vi støtter utvalget i at inkludering er et viktig prinsipp, men hvis frykten for å kategorisere grupper blir for stor, kan dette føre til at vi ikke får tilstrekkelig tak i enkeltelevers behov. I denne forbindelse vil vi peke på at positiv segregering *kan* være riktig for et mindretall av elever med særskilte behov. For enkelte vil dette faktisk bidra til bedre læringsutbytte og trivsel. Etter vår oppfatning kan de likevel være del av et inkluderende læringsmiljø.

Vi slutter oss til oppfordringen om at fylkeskommunen bruker insentivordninger for å tilrettelegge for at lærebedrifter kan ta i mot lærlinger med behov for særskilt oppfølging. Dette kan være et godt virkemiddel for å få ungdom til å fullføre videregående utdanning. Samtidig vil vi sterkt understreke at dette vil kreve større økonomiske ressurser enn vi har i dag.

Buskerud fylkeskommune er kritisk til å gjøre alternativt vg3 i skole til et fast toårig tilbud. Dette vil kunne bidra til å undergrave hovedmodellen og bli en konkurrent til opplæring i bedrift, ikke fordi det blir kvalitativt bedre, men fordi det kan virke lettere tilgjengelig for søkerne. For at 2+2 skal være en realitet, må søkerne være interessert i å skaffe seg læreplass. Full yrkesopplæring i skole vil fjerne viktige kvalitetselement i norsk fag- og yrkesopplæring. Resultatet kan bli en reduksjon av kvaliteten på fag- og yrkesopplæringen hvis all opplæring skjer i skole. I denne forbindelse viser vi til Karlsenutvalget og Stortingsmelding 44.

Det er viktig at dette forslaget ikke bare blir et spørsmål om tidsrammer. Utstrakt bruk av entreprenørskap som metode kan være riktig for enkelte fag, men er langt mer problematisk for andre. Reelle arbeidsoppdrag kan være vanskelige å gjennomføre når oppdraget krever sertifisert hovedansvarlig (godkjent for ansvarsrett). Slik næringsvirksomhet kan også bli en konkurrent i forhold til det øvrige næringsliv, og spesielt gi en utfordring innen design og håndverk.

En utvidelse av alternativt vg3 til å være toårig er reelt å utvide opplæringsretten. Dette gir fylkeskommunen økt økonomisk ansvar ut over det allerede betydelig økte ansvaret som ligger i forpliktelsene om gratis læremidler som anleggsmaskiner, produksjonsutstyr og lignende.

Kapittel 16 PP-tjenesten og Statped tettere på

Sett i sammenheng med våre kommentarer ovenfor, mener Buskerud fylkeskommune at det er konstruktivt å styrke PP-tjenesten. Forslaget om å styrke PP-tjenesten med et sentralt organ som har ansvar for forskning og tjenestens utvikling blir positivt mottatt av PP-tjenesten i vårt fylke. PP-tjenesten i Buskerud fylkeskommune mener denne innsatsen bør knyttes opp mot et universitetsmiljø. Universitetet i Oslo, som har lange tradisjoner for å utdanne pedagoger, er et eksempel på et slikt miljø. I vårt fylke er Oppfølgingstjenesten organisert sammen med PPT. Vi mener derfor at denne tjenesten også bør knyttes til samme sentrale fagmiljø. Midler til videreutvikling bør disponeres av senteret for å sikre at de blir brukt i tråd med intensjonene.

Forslaget om at skoledriften ved Briskeby skole- og kompetansesenter og Andebu kompetanse- og skolesenter bør få sin godkjenning og finansiering i privatskoleloven, setter vi spørsmålsteget ved. Vi ser at det kan bli en utfordring for oppfølging av fylkeskommunens elever og for kommunikasjon og kompetanseoverføring mellom Briskeby og fylkeskommunen.

Utvalget foreslår at Lillegården kompetansesenter tas ut av Statpeds portefølje og legges under Utdanningsdirektoratet som et nasjonalt senter for læringsmiljø og problematferd. Vi stiller spørsmålsteget ved denne organiseringen for ett fagmiljø når det øvrige Statped er organisert i regionale sentre.

Kapittel 18 Økt kompetanse på alle nivåer

Styrkingen av PP-tjenesten bør ses i relasjon til kapittel 18 som omhandler økt kompetanse på alle nivåer. Vi mener at styrking av PP-tjenesten bør ses i sammenheng med generell skoleutvikling. Et slikt kompetansehevingsprogram bør styres av skoleeier. I dette programmet bør man også ta med lærerne for å styrke deres kompetanse slik at de kan tilrettelegge effektivt i hverdagen.

Forskning konkluderer med at læreren er den faktoren som betyr mest for elevenes læringsutbytte.

Styrking av lærerens faglige og pedagogiske kompetanse vil komme alle elevene til gode, og en satsing på kvalitet generelt, vil øke kvaliteten på tilbudet til elever med særskilte behov. Det er dessuten sannsynlig at dette vil slå positivt ut på frafallsstatistikken.

Buskerud fylkeskommune er for kompetanseheving som er lokalt forankret. Dette vil øke mulighet for samhandling mellom etater og virksomheter. Derfor ønsker vi en utvikling av fylkekommunenes samlede skolekompetanse og at denne styres lokalt.

Avslutningsvis vil vi si at vi imøteser den videre oppfølgingen av NOU 2009:18. Valg som blir tatt vil få stor betydning for kvaliteten på opplæringen og dermed læringsutbyttet til norske elever.

Gjennomføringen av forslag som ligger i dokumentet vil etter Buskerud fylkekommunes oppfatning få større økonomiske og administrative konsekvenser enn det som kommer fram i utvalgets innstilling.

Med hilsen

Jan-Helge Atterås e f
fylkesutdanningssjef

Åse Gunn Grønhaug Reiерth
konsulent

Vedlegg

1 Protokollutskrift fra Hovedutvalget for utdanningssektoren

Vår saksbehandler
Åse Gunn Grønhaug Reierth, tlf 32808814

Saksgang:

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Hovedutvalget for utdanningssektoren	53/09	04.11.2009

NOU 2009:18 - Forslag til hørings svar fra Buskerud fylkeskommune

Vedlegg
1 Faktablad NOU 2009:18

I denne saken legges det fram et forslag til høringsuttalelse fra Buskerud fylkeskommune i forbindelse med NOU 2009:18 Rett til læring. Utvalget for bedre læring for barn, unge og voksne med særskilte behov har i denne forbindelse hatt et omfattende mandat. De fremmer en rekke forslag som har betydning for opplæringsstilbudet for den nevnte målgruppen.

Forslag

Hovedutvalget for utdanningssektoren slutter seg til hørings svaret fra Buskerud fylkeskommune – NOU 2009:18 slik den er lagt fram.

Behandling i Hovedutvalget for utdanningssektoren - 04.11.2009

Ove Vanebo (Frp) fremmet på vegne av Frp og Høyre følgende tilleggsforslag til kapittel 15 i høringsnotatet:

Buskerud fylkeskommune ser det som viktig at næringslivet integreres i undervisningen. Det bør derfor legges til rette for at bedrifter eller en sammenslutning av bedrifter (bransjeforeninger) kan starte egne skoler og egen opplæring av elever i bedriften.

Avstemming

Fylkesutdannings sjefens forslag ble vedtatt med 6 mot 5 stemmer med leders dobbeltstemme. 5 stemmer ble avgitt for Vanebos forslag. Hovedutvalget var imidlertid enig om at protokollen følger svaret.

Vedtak

Hovedutvalget for utdanningssektoren slutter seg til hørings svaret fra Buskerud fylkeskommune – NOU 2009:18 slik den er lagt fram.

Jan-Helge Atterås
Fylkesutdanningssjef e.f

Bakgrunn for saken

Utvalget for bedre læring for barn, unge og voksne med særskilte behov ble oppnevnt ved Kongelig resolusjon 29. juni 2007 og gav sin innstilling NOU 2009:18 *Rett til læring* 2. juli 2009.

Utvalget har hatt et omfattende mandat og fremmer 60 forslag som har betydning for opplæringstilbudet for målgruppen. I Buskerud fylkeskommune har vi bedt om innspill fra skolene ved rektorene, fra PPOT, samt fra flere saksbehandlere i utdanningsavdelingen.

Oppfølging og kompetanse er røde tråder i utvalgets forslag, Buskerud fylkeskommune slutter seg til at dette er viktig for å sikre alle elever rett til læring.

Uttalelsen fra Buskerud fylkeskommune er konsentrert omkring de av utvalgets forslag som vi mener i størst grad berører videregående opplæring. Disse forslagene finner vi i innstillingens kapittel 13, 14, 15, 16 og 18. Høringsfristen er 27. november 2009.

Hensikten med høringsuttalelsen

På bakgrunn av de høringssvarene som kommer inn, vil Kunnskapsdepartementet eventuelt legge opp til lovendringer. Disse vil fremmes i en egen stortingsmelding som sendes ut på høring til de samme høringsinstansene som nå har fått utredningen *Rett til læring*.

Høringsuttalelsen som nå foreligger er dermed en første tilbakemelding fra Buskerud fylkeskommune om våre synspunkter i saken.

Konklusjon

Rett til læring er omfattende og mange detaljer er ennå ikke tilstrekkelig utredet. Derfor er det i denne sammenheng fokusert relativt lite på økonomiske og administrative konsekvenser av det utredningen foreslår.
